

основу структурування змісту кожного параграфу підручника, який реалізується через залучення учнів до різноманітних видів навчальної діяльності.

З'ясовано, що у навчальному матеріалі 5 класу історичний та громадянознавчий складники тісно переплетені навколо наскрізного поняття «сталий розвиток». На цій основі сформовано інтегровані модулі інформації, яка поєднує відомості з різних наук/предметів, що розкривають це явище з різних боків. Для опанування міжпредметним змістом у підручнику передбачено застосування спеціальних пізнавальних завдань і запитань при опануванні учнями відповідною темою.

Таким чином, підручник уможливорює досягнення обов'язкових результатів навчання інтегрованого курсу за Державним стандартом базової середньої освіти.

Проектна діяльність учнів у контексті інтегрованого навчання історії

*І. В. Мороз
науковий співробітник
відділу суспільствознавчої освіти
Інституту педагогіки НАПН України*

У ході дослідження теми «Методичні засади і технології інтегрованого навчання історії в гімназії» було визначено особливості використання проектної діяльності у контексті інтегрованого навчання історії.

Упровадження ідей Нової української школи потребує залучення сучасних освітніх технологій, які передбачають співпрацю учнів задля досягнення спільної мети. Однією з основних форм організації спільної роботи учнів є проектна діяльність.

Під навчальним проектом розуміємо діяльність здобувачів освіти із розв'язання конкретної проблеми, спрямованої на досягнення заздалегідь запланованого результату. Проектна діяльність учнів передбачає перенесення знань у нові умови для розв'язання значущої проблеми, досягнення кінцевого результату в процесі цілевизначення, планування й здійснення проекту.

Визначено, що проектна діяльність в умовах інтегрованого навчання історії дає змогу ефективно поєднати теоретичні та практичні складники освітньої діяльності учнів, розкрити, розвинути й реалізувати їхній творчий потенціал. Робота над навчальним проектом завжди передбачає розв'язання певної навчальної проблеми із застосуванням різноманітних методів за обов'язкового інтегрування знань, умінь з різних галузей науки, навчальних предметів/курсів.

З'ясовано, що перевагою використання проектної технології в освітній діяльності є вміння, які набувають учні як-от: планувати свою роботу, попередньо прораховуючи можливі результати; використовувати багато джерел інформації; самостійно збирати і накопичувати матеріал; аналізувати та співставляти факти, аргументувати свою думку; приймати рішення; встановлювати соціальні контакти (розподіляти обов'язки, взаємодіяти один з одним); створювати «кінцевий продукт» – матеріальний носій проектної діяльності; представляти створене перед аудиторією; оцінювати себе та інших.

Обґрунтовано, що метод проектів доцільно застосовувати в навчанні тоді, коли потрібно розв'язати дослідницьке або творче завдання, яке передбачає, з одного боку,

використання різноманітних методів та засобів навчання, а з іншого – інтегрування та застосування знань і вмінь із різних галузей науки/навчальних предметів. Цей метод передбачає такі етапи: 1) виявлення проблеми, 2) формулювання гіпотези, 3) обрання методів дослідження, 4) аналіз отриманих результатів, 5) презентація та захист проєкту.

Обґрунтовано основні критерії самооцінювання (взаємооцінювання) участі учнів в проєкті, до яких віднесемо: самостійність виконання завдань проєкту; глибина розуміння теми; повнота розкриття теми; оригінальність виконання завдання; логічність і виразність представлення результатів; повнота розкриття змісту проєкту на презентації; культура мовлення під час презентації; використання засобів наочності, технічних засобів.

Реалізація завдань науково-педагогічного проєкту «Розвиток громадянської компетентності учнів» у ТНВК ШПЛ №2

*І. В. Іванюк,
кандидат педагогічних наук,
директор Тернопільського навчально-виховного комплексу
«Загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів – правовий ліцей № 2»
Тернопільської міської ради Тернопільської області*

Тернопільський навчально-виховний комплекс «Загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів – правовий ліцей № 2» з 2018 року був учасником науково-педагогічного проєкту всеукраїнського рівня «Розвиток громадянської компетентності учнів», який нині завершився. Основним напрямом роботи освітнього закладу з реалізації мети і завдань проєкту є такий як «Взаємодія ліцею з громадою, органами державної влади та органами місцевого самоврядування».

У 2022 – 2023 навчальному році у навчальному закладі ТНВК ШПЛ №2 в рамках проєкту були проведені заходи, вплетені в план роботи та освітню програму закладу, виховні плани, гурткову роботу. А саме:

учнівська гра «Пізнай себе» з використанням історичних даних національного походження (жовтень 2022);

національно-патріотичний захід «Гарт твого майбутнього» з залученням військових керівників, що формує обов'язок захищати свою Батьківщину (лютий 2023 р.);

інноваційні уроки, уроки-суди над мовою окупанта, терористичними злочинами, байдужості тощо, що формує у школярів високу правосвідомість і правову культуру в системі громадянської компетентності (протягом 2022 – 2023 рр.);

проєкт «Українська підказка», в основі якого покладено випуск книги для українця-початківця, який має в кінцевому результаті мати свідомий обов'язок: бути патріотом України (проєкт завершено в червні 2023 р.);

конкурс «Я, школа, родина, Україна» про свою сім'я або обраний образ громадсько-активної людини в системі формування справжнього лідера та патріота (травень 2023 р.);